

FRÁSÖGN

af 124. þingi Alþjóðaðingmannasambandsins og tengdum fundum í Panama 15.- 20. apríl 2011.

Af hálfu Íslandsdeildar þingmannanefndar IPU sóttu fundinn Þuríður Backman formaður, Einar K. Guðfinnsson varaformaður og Sigmundur Ernir Rúnarsson auk Örmu Gerðar Bang, ritara Íslandsdeildar. Helstu mál á dagskrá voru gagnsæi og traust stjórnmalaflokka, sjálfbær nýting náttúruauðlinda og fyrirbyggjandi aðgerðir gegn kosningasvindli. Þá fór fram almenn umræða um þingræðislegt traust og hvernig standa megi undir væntingum kjósenda. Enn fremur tók utandagskrárumræðuefni ráðstefnunnar á því hvernig styrkja megi lýðræðislegar endurbætur í verðandi lýðræðisríkjum, m.a. í Norður-Afríku og Mið-Austurlöndum. 615 þingmenn frá 119 ríkjum sóttu þingið, þar af 35 þingforsetar.

Tólflús-hópurinn, sem er samstarfsvettvangur vestrænna lýðræðisríkja, hittist að venju flesta morgna meðan á þinginu stóð, en þar er farið yfir helstu mál þingsins og afstaða sendinefnda samræmd eins og hægt er. Formaður hópsins, Robert del Picchia frá Frakklandi, stýrði fundunum. Fulltrúar tólflús-hópsins í framkvæmdastjórn IPU kynntu niðurstöður funda stjórnarinnar og gafst fundargestum kostur á að spyrja út í starf hennar. Á fundum stjórnarinnar hafði verið lögð sérstök áhersla á stefnu IPU fyrir árin 2012-2017 og lögðu fulltrúar tólflús-hópsins fram tillögur að breytingum á drögum stefnunnar. Í framhaldinu kynnti framkvæmdastjóri IPU ný drög að stefnunni þar sem flestar tillögur tólflús-fulltrúanna voru teknar til greina þó þeir væru sammála um að enn vantaði nokkur mikilvæg atriði í stefnuna, m.a. forgangsröðun á níu meginmarkmiðum hennar og sundurliðun fjárhagsáætlunar.

Þá kynnti Krister Örnfjäder (Svíþjóð) niðurstöður fyrsta fundar vinnuhóps um mælikvarða fyrir framlög aðildarríkjanna til IPU. Hann sagði fulltrúa sjö aðildarríkja hafa tekið þátt í fundinum auk fjögurra fulltrúa tólflús-hópsins og að enn væri langt í land með að hópurinn kæmist að samkomulagi um málið. Rætt hafi verið að þrátt fyrir að upphaflegi mælikvarðinn hafi verið byggður á kvarða Sameinuðu þjóðanna (SP), þ.e. á efnahagslegri stöðu aðildarríkjanna, sé nauðsynlegt að breyta honum í ljósi þess að aðildarríki IPU séu færri auk þess sem Bandaríkin eigi ekki aðild að IPU. Jafnframt sagði Doris Stump (Sviss) fundargestum frá niðurstöðum árlegs kvennafundar IPU sem haldinn var 15. apríl í Panama. Á fundinum var kynnt skýrsla SP um hindranir í vegi þingkvenna. Þuríður Backman tók þátt í fundinu ásamt um 100 þingmönnum. Næsti kvennafundur verður haldinn á vorþingi samtakanna 2012.

Við setningu 124. þings IPU flutti forseti þingsins í Panama, José Muñoz Molina, ávarp þar sem hann bauð þátttakendur velkomna og kynnti dagskrá þingsins. Forseti Panama, Ricardo Martinelli, setti þingið en aðrir sem tóku til máls við setninguna voru Joseph Deiss, forseti Allsherjarþings Sameinuðu þjóðanna, og Theo-Ben Gurirab, forseti IPU. Theo-Ben líkti lýðræðinu við þrjóskt og óútreiknanlegt dýr sem þarfnast mikillar umönnunar og eftirlits. Hann sagði ekkert spennandi við virðingu fyrir lýðræðisstofnunum en lagði áherslu á að með þeim væri hægt að leysa mörg vandamál sem steðja að í heiminum. Þá hélt Michelle Bachelet, varaframkvæmdastóri stofnunar SP um kynjajafnrétti og valdeflingu kvenna, SP konur, erindi á þinginu. Hún sagði virðingu fyrir réttindum kvenna og jafnrétti kynjanna vera forsendu framfara fyrir allt mannkyn. Þingmenn hefðu mikilvægu hlutverki að gegna við eflingu kynjajafnréttis sem löggjafar, eftirlitsaðilar með aðgerðum ríkisstjórna og fulltrúar fólksins. Bachelet lýsti stöðu kvenna í stjórnmalum í ljósi jákvæðra breytinga sem hafa átt sér stað í ákveðnum ríkjum m.a. með hjálp aðgerða sem hafa tryggt lágmarksfjölda kvenna í stefnumótunarstöðum. Hún sagði þó enn langt í land með að jafnrétti sé náð og betur megi ef duga skal. Jafnframt ávarpaði Juan Carlos Varela, varaforseti og utanríkisráðherra Panama, þingið. Hann sagðist hreykinn af þeim miklu lýðræðislegu framförum sem hafa átt sér í Panama síðustu tvo áratugina síðan einræði var

afnumið í landinu. Panamabúar væru stoltir af þeim framförum sem hafa átt sér stað í landinu og rík áhersla væri á frjálsar, heiðarlegar og gagnsæjar kosningar.

Almenn umræða fór fram um stjórnómálaglegt, efnahagslegt og félagslegt ástand í heiminum með áherslu á þingræðislegt traust og hvernig standa megi undir væntingum kjósenda. Nítíu sendinefndir tóku þátt í umræðunni og tók Þuríður Backman að sér að stýra hluta fundarins. Jafnframt tók Þuríður þátt í umræðunni og fjallaði í um enduruppbygginguna á Íslandi eftir hrun efnahagskerfisins haustið 2008 með áherslu á væntingar þjóðarinnar og endurheimtingu trausts. Hún sagði m.a. nauðsynlegt við enduruppbyggingu ríkja eftir efnahagshrun eins og það sem átti sér stað á Íslandi að byggja á gildum lýðræðis, gagnsæis, virks eftirlits og heiðarleika. Aðeins þannig sé mögulegt að endurheimta traust þjóðarinnar. Tillögur um utandagskrárefni voru lagðar fram fyrir upphaf þingsins, en aðeins er hægt að taka fyrir eitt mál utan dagskrár á hverju þingi. Lagðar voru fram fimm tillögur en tvær þeirra voru dregnar til baka og sendinefndir Indónesíu, Írans og Nýja Sjálands tóku ákvörðun um að sameinast um eina tillögu sem fjallaði um það hvernig styrkja megi lýðræðislegar endurbætur í verðandi lýðræðisríkjum, m.a. í Norður-Afríku og Mið-Austurlöndum. Þingið samþykkti tillöguna sem utandagskrárumræðuefni og var það tekið til umræðu og ályktunar. Ályktun þingsins endurspeglar málafni umræðunnar og var samþykkt einróma.

Fastanefndirnar þrjár tóku fyrir fram ákveðin mál til umfjöllunar. Ályktanir nefndanna voru síðan afgreiddar á þingfundi. Þuríður Backman tók þátt í störfum 1. nefndar, um frið og alþjóðleg öryggismál, en þar var rætt um hvernig koma megi á lagaramma sem hafi það markmið að koma í veg fyrir kosningasvindl, bæta eftirlit með kosningum og tryggja snurdulaus valdaskipti. Þá var tekin ákvörðun um að næsta umræðuefni nefndarinnar, sem rætt verður á haustþingi 2012 og afgreitt með skýrslu og ályktun á vorþingi 2012, yrði efling og framkvæmd góðra stjórnháttá til að stuðla að friði og öryggi: Lærdómur frá nýlegum atburðum í Mið-Austurlöndum og Norður-Afríku.

Einar K. Guðfinnsson tók þátt í störfum 2. nefndar, um sjálfbæra þróun, efnahags- og viðskiptamál, en þar var rætt og ályktað um hlutverk þinga við að tryggja sjálfbæra þróun með stjórnun á náttúruauðlindum, landbúnaðarvörum og lýðfræðilegum breytingum. Einar tók þátt í umræðum nefndarinnar og lagði áherslu á mikilvægi þess að þeim þjóðum sem búa yfir náttúruauðlindum takist að nýti þær á sem arðbærastan hátt með áherslu á sjálfbærni. Hann sagði staðreynd að hjá mörgum ríkjum hafi slíkt því miður ekki verði raunin og nauðsynlegt sé að taka á þeim vanda. Á Íslandi gegni sjávarútvegur stóru hlutverki fyrir efnahag þjóðarinnar og árangursrík sjávarútvegsstefna Íslendinga sé skipulögð með sjálfbærni að leiðarljósi. Enn fremur sagðist Einar harma að ekki væri minnst á fiskveiðar og sjálfbæra nýtingu fiskistofna í annars vandaðri skýrslu nefndarinnar. Þá var tekin ákvörðun um að næsta umræðuefni nefndarinnar yrði endurdreifing valds, ekki eingöngu auðæfa: Eignarhald á dagskrá alþjóðamála. Sigmundur Ernir Rúnarsson tók þátt í störfum 3. nefndar, um lýðræði og mannréttindi, en hún fjallaði og ályktaði um gagnsæi og traust varðandi fjárframlög til stjórnómálaflókka og kosningaherferðir. Sigmundur tók þátt í umræðum nefndarinnar og sagði frá tilurð og framkvæmd stjórnómálaflókka á Íslandi. Næsta umræðuefni verður aðgangur að heilbrigðisþjónustu sem mannréttindi.

Ráð IPU kom tvisvar sinnum saman á þinginu og afgreiddi fjölda mála. Ráðið fagnaði samþykkt ályktunar Allsherjarþings SP, nr. 65/123 um samvinnu milli SP, þjóðþinga og IPU. Þá hvatti framkvæmdastjóri IPU þingmenn til að senda athugasemdir við drög að stefnu IPU fyrir 2012-2017 til skrifstofu IPU fyrir 30. júní 2011. Þá sendi forseti þingsins frá sér yfirlýsingu fyrir hönd IPU þar sem hann vottaði Japönnum samúðar í kjölfar náttúruhamfaranna í febrúar sl. Nefnd um mannréttindi þingmanna kynnti skýrslur um brot gegn mannréttindum þingmanna og samþykkti ráð IPU fjölmargar ályktanir á grundvelli þeirra. Formaður nefndarinnar sagði nefndina hafa til skoðunar mál 374 löggjafa í 39 löndum. Að lokum fagnaði ráð IPU boði Ekvador um að halda 128. vorþing IPU í Quito í mars 2013. Þess má geta að 29,6% þingfulltrúa á 124. þinginu voru konur eða 182 talsins. Næsta þing IPU verður haldið 13.-16. október 2011 í Bern. Frekari upplýsingar má nálgast á nefndasviði og á vefsvæðinu: <http://www.ipu.org/>.

